

Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue

Regional elev- och studerandevårdsplan 2023-2025

Österbottens välfärdsområde

Samarbetsgruppen för elevhälsa

Innehållsförteckning

Regional elev- och studerandevårdsplan 2023-2025	1
Inledning	4
Målen och de centrala principerna för det regionala genomförandet av elev- och studerandevårdstjänsterna	4
Gemensam elev- och studerandevård	5
Individuell elev- och studerandevård.....	6
Elevhälsans tjänster inom skolhälsovården	7
Hälsoundersökningar	7
Skolhälsovårdens mottagningar och extra besök	7
Elevhälsans samarbete.....	7
Främjande av säkerheten och välbefinnandet i skolgemenskapen och skolmiljön	8
Sjukvård inom skolhälsovården	8
Munhälsovård (här kommer ännu text)	8
Specialundersökningar som är nödvändiga för fastställande av elevens hälsotillstånd ...	8
Studerandehälsovårdens tjänster	8
Studerandehälsovårdens uppgifter	9
Sjukvårdstjänster	9
Kurators- och skolpsykologtjänster inom elev- och studerandevården.....	10
Kuratorstjänster	10
Skolpsykologtjänster.....	10
Samarbetet mellan välfärdsområdet och utbildningsanordnarna för genomförandet av den samlade elevhälsan.....	11
Regional samarbetsgrupp för elevhälsan.....	11
Styrgrupp för elevhälsan	12
Läroanstaltens elevhälsogrupp	12
Yrkesövergripande individuell elev- och studerandevård - Expertgrupp	13
Rusmedelsförebyggande arbete	14
Elevhälsans kommunikationskanaler.....	14

Elever och studerande med hälsoproblem och sjukdomssymptom.....	15
Läkemedel i skolan	15
Specialdieter	17
Behovet av elevhälsotjänster i Österbotten och fördelning av elevhälsotjänsternas resurser	17
Mål och tyngdpunktsområden för elev- och studerandevården under planeperioden 2023 - 2025	20
Målsättningar för elev- och studerandevården 2023	20
Oroande skolfrånvaro	22
Genomförande och uppföljning av den regionala elevhälsoplanen	23
De studerandes språkliga rättigheter i elevhälsotjänsterna.....	24
Bilagor.....	25

Inledning

I enlighet med 13a § i lagen om elev- och studerandevård (1287/2013) ska välfärdsområdet för varje fullmäktigeperiod ha en regional elevhälsoplan för ordnandet av de elevhälsotjänster som det ansvarar för. Planen omfattar elev- och studerandevårdstjänster för förskolan, grundläggande utbildningen och de studerande på andra stadiets utbildning som omfattas av studerandehälsovården. För hälsovården för studerande på högskolor ansvarar FPA och servicen ordnas av studenternas hälsovårdsstiftelse.

Utbildningsanordnarna ska för sin del, enligt 13 § i samma lag utarbeta en elevhälsoplan för genomförandet av den samlade elevhälsan. Utbildningsanordnarens elevhälsoplan ska innehålla målen och de centrala principerna för att genomföra elevhälsan samt åtgärder för att genomföra och följa upp elevhälsan. Den regionala elevhälsoplanen ska basera sig på utbildningsanordnarnas elevhälsoplaner.

I lagtexten används begreppen elevhälsa och elevhälsoplan även när det gäller tjänster åt studerande på andra stadiet och kuratorstjänster enligt socialvårdslagen. På finska används på motsvarande sätt begreppen "opiskeluhoolto" och "opiskeluhooltosuunnitelma" i lagtexten, även då det gäller elever inom den grundläggande utbildningen. I denna text används även begreppet "elev- och studerandevårdsplan", för att förtydliga socialvårdens roll i planen.

För att underlätta skrivningen används i denna plan begreppet skola då det gäller både grundläggande utbildning och andra stadiet. När hänvisningar sker direkt till lagtexten används begreppet "elev" även för studerande på andra stadiet.

Den regionala elevhälsoplanen ska innehålla

- målen och de centrala principerna för det regionala genomförandet av elevhälsotjänsterna
- plan för samarbetet mellan välfärdsområdet och utbildningsanordnarna för genomförandet av den samlade elevhälsan
- sådana uppskattningar av det totala behovet av elevhälsotjänster som framgår av de elevhälsoplaner som utarbetats av utbildningsanordnare inom välfärdsområdets område samt andra eventuella behövliga åtgärder
- plan för fördelningen av elevhälsotjänsternas resurser
- åtgärder för att genomföra och följa upp den regionala elevhälsoplanen
- hur tillgodoseendet av de studerandes språkliga rättigheter i elevhälsotjänsterna beaktas.

elevhälsoplanen ska fogas till den regionala välfärdsplanen för barn och unga. I Österbotten ingår den regionala välfärdsplanen för barn- och unga i den regionala välfärdsplanen som i sin tur är en del av välfärdsområdets servicestrategi.

Målen och de centrala principerna för det regionala genomförandet av elev- och studerandevårdstjänsterna

Elev- och studerandevård innebär att främja och upprätthålla elevens och den studerandes studieframgång, goda psykiska och fysiska hälsa, sociala välbefinnande och verksamhet som ökar förutsättningarna för dessa i skolan. Elev- och studerandevården ska i första hand bestå av förebyggande, gemensam elev- och studerandevård som stödjer hela skolan.

Utöver det har eleverna och de studerande också lagstadgad rätt till individuell elev- och studerandevård. Till elev- och studerandevårdstjänsterna hör psykolog- och kuratorstjänster samt skolhälsovårdstjänster. Dessa experters uppgifter berör både individen, gemenskapen och samarbetet. Tjänsterna ska vara lätt tillgängliga för eleverna / de studerande och vårdnadshavarna. Vårdsområdet ska, med undantag för munhälsovårdstjänster och specialundersökningar, i första hand ordna tjänsterna vid läroanstalten och de ska ordnas inom lagstadgad tid. Utbildningsanordnaren ska ställa lokaler som lämpar sig för ordnandet av tjänsterna till vårdsområdets förfogande. Om det inte är möjligt att erbjuda lämpliga lokaler vid läroanstalten, ska vårdsområdet ordna tjänsterna i sådana för ändamålet lämpade lokaler i läroanstaltens omedelbara närhet som utbildningsanordnaren tillhandahåller. Utbildningsanordnaren har rätt till ersättning till fullt belopp av vårdsområdet för kostnaderna för användningen av lokalerna.

Om staten eller en privat utbildningsanordnare ordnar tjänsterna i egen regi och på egen bekostnad ska staten eller den privata utbildningsanordnaren i första hand ordna tjänsterna vid läroanstalten. Om det inte finns för ändamålet lämpade lokaler vid läroanstalten får staten eller den privata utbildningsanordnaren ordna tjänsterna i för ändamålet lämpade lokaler i läroanstaltens omedelbara närhet. (Lagom ändring av lagen om elev- och studerandevård 633/2021)

Elev- och studerandevården ska ordnas genom yrkesövergripande samarbete med undervisningsväsendet och social- och hälsovårdsväsendet så att den bildar en fungerande och sammanhängande helhet. Eleverna / de studerande och deras vårdnadshavare ska informeras om den elev- och studerandevård som finns att tillgå och anvisas att söka de elevvårdstjänster som de behöver.

För hälso- och sjukvårdens del (skol- och studerandehälsovård, munhälsovård och psykologtjänster) stadgas det om innehållet i hälso- och sjukvårdslagens (1326/2010) 15a-17 §§ samt i statsrådets förordning om rådgivningsverksamhet, skol- och studerandehälsovård samt förebyggande mun- och tandvård för barn och unga (338/2011) och för kuratorsverksamhetens del i socialvårdslagens (1301/2014) 27c §. Om kravet på tjänsternas tillgänglighet stadgas i hälso- och sjukvårdslagens 51§, samt 15 - 17 §§ i lagen om elev- och studerandevård

Gemensam elev- och studerandevård

Gemensam elev- och studerandevård är den verksamhetskultur och åtgärder som innebär att man inom hela läroanstalten främjar eleverna och de studerandes inläring, välbefinnande, hälsa, sociala ansvarstagande, växelverkan och delaktighet samt en sund, trygg och tillgänglig studiemiljö. Den generellt inriktade elevhälsans insatser genomförs av alla aktörer inom elevhälsan.

Alla som arbetar med studerande vid läroanstalten, samt de myndigheter och anställda som ansvarar för elev- och studerandevårdstjänsterna ska i sina uppgifter främja elevernas / de studerandes välbefinnande och välbefinnandet inom läroanstalten, samt samarbetet mellan hemmen och läroanstalten. Läroanstaltens personal bär det primära ansvaret för välbefinnandet inom läroanstalten

Elev- och studerandevårdens del i den gemensamma elevvården:

Utbildningsanordnaren ansvarar för tillsättandet av skolans/läroanstaltens elev- och studerandevårdsgrupp. Enligt Utbildningsstyrelsen skall gruppen vara yrkesövergripande så att elev- och studerandevårdens personal finns representerad i gruppen. Skolhälsovårdare, skolkurator och/eller skolpsykolog deltar i elev- och studerandevårdsgruppens arbete och bidrar med sitt specialkunnande kring främjande av välbefinnande och hälsa.

Elev- och studerandevårdens personal har kunskap om såväl förebyggande som hälsofrämjande åtgärder. Förebyggande arbete handlar om att identifiera riskfaktorer för problem med studierna och den fysiska, psykiska eller sociala hälsan samt att planera stödåtgärder för att minimera dessa risker. Det hälsofrämjande arbetet riktar sig till hela skolgemenskapen och planeras yrkesövergripande i skolans elev- och studerandevårdsgrupp.

Elev- och studerandevårdspersonalens arbete bör i första hand riktas mot gemensamma, förebyggande och hälsofrämjande insatser. Tillräckligt med resurser bör reserveras för detta arbete. Därför är det viktigt att dessa insatser i framtiden även synliggörs i statistiken för elev- och studerandevårdspersonalens arbete

Individuell elev- och studerandevård

Med individuell elev- och studerandevård avses de skol- och studerandehälsovårdstjänster, läkartjänster, psykolog- och kuratorstjänster som ges eleven samt den yrkesövergripande elev- och studerandevård som gäller en enskild elev / studerande. De omfattande hälsoundersökningar som genomförs inom skol- och studerandehälsovården och andra återkommande kontroller är en del av den individuella elev- och studerandevården. Sammanställningarna av dem ger information som också kan användas inom den gemensamma elev- och studerandevården.

Målet med den individuella elev- och studerandevården är att följa upp och främja elevens och den studerandes utveckling, hälsa, välbefinnande och lärande som helhet. Det är också viktigt att garantera tidigt stöd och förebygga problem. Individuell elev- och studerandevård förutsätter alltid elevens / den studerandes och vid behov vårdnadshavarens samtycke. Elevens / den studerandes delaktighet, egna önskemål och åsikter om åtgärder och lösningar som gäller hen ska beaktas enligt ålder, utvecklingsnivå och övriga personliga förutsättningar. Växelverkan ska vara öppen och präglas av respekt och konfidentialitet.

Det välfärdsområde där läroanstalten är belägen svarar för att de studerande vid läroanstalter som ger förskoleundervisning, grundläggande utbildning, gymnasieutbildning och grundläggande yrkesutbildning i kommunen har tillgång till skol- och studerandehälsovård, samt elevhälsans psykolog- och kuratorstjänster, oberoende av de studerandes hemvist. Välfärdsområdet är skyldigt att ordna tjänsterna även för de studerande också när utbildningsanordnaren är en privat aktör eller staten, om inte utbildningsanordnaren beslutar att ordna tjänsterna helt eller delvis i egen regi och på egen bekostnad. Välfärdsområdet kan ge utbildningsanordnaren stöd för att ordna tjänsterna

En elev har rätt att avgiftsfritt anlita sådan elevvård som han eller hon behöver för att kunna delta i undervisningen eller utbildningen. Studerandehälsovården är avgiftsfri för de studerande med undantag för sjukvårdstjänster för studerande över 18 år.

Elevhälsans tjänster inom skolhälsovården

Skolhälsovården är en lagstadgad hälso- och sjukvårdstjänst för grundskolelever och deras familjer som är tillgänglig i skolan eller i dess omedelbara närhet under skoldagarna.

I skolhälsovårdens uppgifter ingår:

- att främja elevens uppväxt och utveckling samt hälsa och välbefinnande
- att stöda föräldrarnas och vårdnadshavarnas fostringsarbete
- att tidigt identifiera och stöda elevens behov av särskilt stöd eller undersökningar,
- att stöda egenvården av ett långvarigt sjukt barn i samarbete med andra aktörer inom elevhälsan samt vid behov att hänvisa till fortsatta undersökningar och fortsatt vård
- att främja och följa upp en hälsosam och trygg skolmiljö samt läroanstaltens välbefinnande
- munhälsovård
- specialundersökningar som är nödvändiga för fastställande av elevens hälsotillstånd

Hälsoundersökningar

De årliga hälsoundersökningarna som utförs av skolhälsovårdarna och omfattar hela åldersklassen utgör stommen för skolhälsovårdens verksamhet. I årskurs 1, 5 och 8 genomförs omfattande hälsoundersökningar av skolhälsovårdare och skolläkare och föräldrarna ombeds delta i undersökningen. Vid undersökningarna bedöms elevens fysiska och psykosociala hälsotillstånd, välbefinnande och inläring på ett mångsidigt sätt. Vid omfattande hälsoundersökningar utreds dessutom föräldrarnas och hela familjens välbefinnande. I hälsoundersökningen ingår alltid individuell hälsorådgivning.

Skolhälsovårdspersonalen, skolhälsovårdarna och -läkarna har en nyckelroll när det gäller att upptäcka problem i ett tidigt skede och erbjuda stöd.

Skolhälsovårdens mottagningar och extra besök

Utöver hälsoundersökningarna arrangeras inom skolhälsovården möten med elever och familjer enligt det individuella behovet.

En viktig arbetsform inom skolhälsovården är hälsovårdarens extra besök som sker under skoldagen. Då kan eleverna komma vid en för hälsovårdaren ledig tid för att diskutera sina symtom och frågor som de funderar på. Under de extra besöken kan man sätta sig in i frågor som kräver utredning samt följa upp hälso- och välfärdssituationen, tillväxten och utvecklingen eller familjens situation mellan hälsoundersökningarna.

Elevhälsans samarbete

Skolhälsovården är en del av skolornas sektorsövergripande elevhälsa. Man samarbetar med lärare, skolkuratorer och skolpsykologer inom såväl den generellt som individuellt inriktade elevhälsan. Skolhälsovården deltar också i utarbetandet och uppdateringen av skolans elevhälsoplan.

Främjande av säkerheten och välbefinnandet i skolgemenskapen och skolmiljön

Skolhälsovården granskar skolmiljöns hälsosamhet och säkerhet samt välbefinnandet i gemenskapen i sektorsövergripande samarbete vart tredje år. Korrigeringen av brister som konstaterats vid granskningen följs upp årligen.

Granskningen görs i samarbete med läroanstalten och dess elever eller studerande, skol- eller studerandehälsovården, hälsovårdsinspektören, personalens företagshälsovård och arbetarskyddspersonalen, fastighetsägaren, samt vid behov med andra sakkunniga. Skolhälsovårdaren ansvarar för att kalla till mötet. Det ingår i de kallades tjänsteutövning av delta i samarbetet. Fastighetsägaren står för kostnaderna för miljöhälsovårdens utlåtande om fastigheten.

[Terveellisyyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastus - THL](#) (på finska)

Sjukvård inom skolhälsovården

Sjukvård ingår endast delvis i skolhälsovårdens arbete. Om olyckor sker under skoldagen tas dessa om hand. Begränsat material finns på skolhälsovårdarnas mottagningar och grundvård kan skötas. Sjukdomssymtom som framkommer under en hälsogranskning sköts inom skolhälsovården i mån av möjlighet och remitteras vidare till specialistsjukvården vid behov.

Infektioner och andra förkylningssymtom som uppstår innan skoldagen börjar sköts via den lokala hälsovårdscentralens akutmottagning. Långvarig hosta, astmasymtom, inomhusluftärenden, migrän och annan huvudvärk är sådana ärenden som sköts inom skolhälsovården om läkarresurser finns.

Munhälsovård (här kommer ännu text)

Specialundersökningar som är nödvändiga för fastställande av elevens hälsotillstånd

Välfärdsområdet ska i enlighet med elevens behov kostnadsfritt för eleven ordna följande specialundersökningar för att konstatera elevens hälsotillstånd:

- syn- eller hörselundersökning som utförs av en specialist samt andra nödvändiga undersökningar som specialisten föreskriver
- undersökning av den mentala hälsan, som utförs av en barn- eller ungdomspsykiater, och
- undersökning som utförs av en psykolog.

Studerandehälsovårdens tjänster

Studerandehälsovårdens mål är att främja studerandenas hälsa, välbefinnande och studieförmåga. Studerandehälsovården ordnar hälso- och sjukvårdstjänster för studerande. Den ska också arbeta för att förbättra studieförhållandena.

Studerande på andra stadiet som omfattas av studerandehälsovården är

- studeranden som avlägger yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen, en del eller delar av en sådan
- studerande som studerar i utbildning som handleder för yrkesutbildning eller utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv
- studeranden i gymnasieutbildning, inkl. de som studerar vid vuxengymnasium på ett internat, eftersom studierna då alltid betraktas som heltidsstudier
- Studerande i undervisning på heltid vid folkhögskolor eller idrottsutbildningscenter

Studeranden på andra stadiet som inte omfattas av studerandehälsovården är

- studerande som studerar i läroavtalsutbildning som bygger på arbetsavtal. Dessa omfattas av företagshälsovården.
- studerande i gymnasieutbildning för vuxna, eftersom studierna inte berättigar till studiestöd. Rätt till studerandehälsovårdens tjänster har emellertid den som avlägger studierna som en kombinationsexamen i samband med en yrkesinriktad grundexamen.

Studerandehälsovårdens uppgifter

- att främja en sund och trygg studiemiljö på läroanstalten och främja välbefinnandet bland de studerande samt att följa upp detta med tre års mellanrum (enligt motsvarande principer som för skolhälsovården, se ovan)
- att följa och främja de studerandes hälsa, välbefinnande och studieförmåga, vilket omfattar två periodiska hälsoundersökningar för gymnasieelever och studerande i yrkesläroanstalt och hälsoundersökningar för alla studerande efter individuellt behov. Läkarundersökningen ordnas inom studerandehälsovården under det första eller andra studieåret, såvida den inte har genomförts i samband med studentantagningen
- hälso- och sjukvårdstjänster inom primärvården, inklusive mentalvårdsarbete och alkohol- och drogarbete, främjande av den sexuella hälsan samt mun- och tandvård
- att i ett tidigt stadium identifiera den studerandes behov av särskilt stöd och undersökningar och att stödja de studerande och vid behov hänvisa dem till fortsatta undersökningar eller fortsatt vård samt att ge vård och utlåtanden som krävs för hänvisning till psykoterapi.

Studerandehälsovårdens uppgifter enligt hälso- och sjukvårdslagen kan indelas i tre verksamhetsformer: arbete i studiemiljön och studiegemenskapen, ordnande av hälsovårdstjänster och ordnande av sjukvårdstjänster.

Sjukvårdstjänster

Studerandehälsovården ska ordnas så att de studerande vardagar under tjänstetid omedelbart kan få kontakt med studerandehälsovården. Studerandehälsovårdens tjänster ska vara tillgängliga åtminstone dagtid på vardagarna. Dessutom ska studerande på andra stadiet ha möjlighet att besöka hälsovårdarens mottagning utan tidsbeställning, även vid andra tider än i anslutning till periodiska hälsoundersökningar. Om enheter inom

studerandehälsovården stängs t.ex. under sommaren, ska tjänsterna ordnas vid någon annan vårdenhet.

Inom studerandehälsovården ordnas sjukvårdstjänster på primärvårdsnivå, undantaget jourtjänster, i samarbete med primärvården och även sådan vård som förutsätter kompetens av specialistläkare eller specialisttandläkare, ifall patienten inte hör till den specialiserade sjukvården. Hit hör även sjukvård vid studerandes psykiska ohälsa och missbruk på primärvårdsnivå. Likaså hör laboratorieservice och bilddiagnostik inom primärvården i anslutning till diagnostik och behandling av sjukdomar till studerandevården. Studerande som behöver brådskande vård kan uppsöka en sådan jourenhet inom den offentliga hälso- och sjukvården där brådskande vård ska ges oavsett patientens hemkommun.

Kurators- och skolpsykologtjänster inom elev- och studerandevården

Elevvårdens skolkuratorer och skolpsykologer skall arbeta med såväl yrkesövergripande, gemensam elevvård som riktar sig till hela skolgemenskapen samt individuell elevvård som riktar sig till enskilda elever.

Skolkuratorernas och skolpsykologernas arbete bör i första hand riktas mot gemensamma, förebyggande och hälsofrämjande insatser. Skolkuratorer och skolpsykologer deltar med sin kunskap om såväl förebyggande som hälsofrämjande åtgärder i skolornas elevvårdsgrupper och bidrar därmed till skolornas arbete med skoltrivsel, trygghet och hälsa. Genom att på skolnivå identifiera riskfaktorer för problem med studierna och den fysiska, psykiska eller sociala hälsan kan stödåtgärder planeras för att minimera dessa risker. Det hälsofrämjande arbetet riktar sig till hela skolgemenskapen.

Kuratorstjänster

Kuratorn är expert på socialt arbete i skolgemenskapen. Kuratorns uppgifter hör ihop med både det gemensamma och det individuella elevvårdsarbetet. Till kuratorns uppgifter hör att:

- ge stöd och handledning för studierna och skolgången
- ge stöd och handledning för välbefinnandet
- stöda elevernas sociala och psykiska färdigheter
- samarbeta med de elevernas familjer och andra närstående
- samarbeta med instanser utanför skolan
- arbeta för att främja trivsel och trygghet inom hela skolsamfundet

Skolpsykologtjänster

Skolpsykologens uppgift är att

- ge stöd och handledning för skolgången genom psykologiska utredningar av elevens inlärningsförutsättningar samt konsultation och handledning till lärare kring elevers behov av stöd för inläringen
- ge stöd och handledning för välbefinnandet och den psykiska hälsan genom samtalsstöd
- samarbeta med och ge stöd till elevernas familjer och andra närstående
- samarbeta med instanser utanför skolan
- arbeta för att främja trivsel och trygghet inom hela skolsamfundet

De psykologiska utredningarna är inte en subjektiv rättighet utan görs utgående från skolpsykologens bedömning av elevens situation och behovet av utredning eller andra stödåtgärder.

Personaldimensionering inom elev- och studerandevården

Personaldimensioneringen för skolkuratorer och -psykologer är stadgade i lagen om elev- och studerandevård (1287 / 2013) 9a §.

- antalet elever / studerande per kurator får vara högst 670
- antalet elever / studerande per psykolog får vara högst 780.

För hälsovårdare och läkare inom skol- och studerandevården gäller social- och hälsovårdsministeriets rekommendation om personaldimensionering

- antalet elever per skolhälsovårdare inom den grundläggande utbildningen bör vara högst 600.
 - dimensioneringen för skolhälsovården är ca 20 år gammal. Efter att den trädde i kraft har nya arbetsuppgifter, tex omfattande hälsoundersökningar tillkommit, varför 600 elever / hälsovårdare är för många för att göra ett högkvalitativt jobb
- antalet elever per skolläkare inom den grundläggande utbildningen bör vara högst 2100 / heltidsanställd läkare eller 1 arbetsdag / vecka per 500 elever
- antalet studerande per hälsovårdare på andra stadiet bör vara högst 570
- antalet studerande per läkare på andra stadiet bör vara högst 1800 per läkare

Dessutom skall det i "bedömningen av det totala behovet beaktas förutom antalet elever och studerande även det uppskattade behovet av stöd bland elever och studerande i olika åldrar och med olika bakgrund samt uppgifter som gäller studierna och läroanstaltsgemenskaper"

Samarbetet mellan välfärdsområdet och utbildningsanordnarna för genomförandet av den samlade elevhälsan

Regional samarbetsgrupp för elevhälsan

I enlighet med 14a § i lagen om elev och studerandehälsovård (1287/2013) har Österbottens välfärdsområde, i samarbete med kommunerna och övriga utbildningsanordnare i området, bildat en regional samarbetsgrupp för elevhälsa

I samarbetsgruppen ingår medlemmar från Välfärdsområdet, utbildningsanordnarna, föräldrar eller vårdnadshavare till minderåriga och för de studerande och representanter för de anställda inom elevhälsan.

Medlemmar i samarbetsgruppen för elevhälsa 2022:

- Christina Knookala, Jan Levander, Åsa Snickars (bildningsdirektörer; Vasa, Jakobstad resp. Närpes)
- Johan Lindman (finska yrkesutbildningen; Vamia)
- Bertel Klockars (övriga utbildningsanordnare; Vasa Övningskola)

- Ann-May Pitkäkangas (Utbildningsanordnare med utbildning för studerande inom krävande särskilt stöd, Optima)
- Anne Levonen (svenska yrkesutbildningen; Yrkesakademin i Österbotten)
- Pia-Maria Sjöström (Sektordirektör för barn, unga och familjer, övph)
- Carola Lindén (chef för barn- och familjeservice, övph)
- Jim Eriksson (chefen för främjande av hälsa, välfärd och kontaktytor, övph)
- Tero Timonen (ledande psykolog, övph)
- Anna Sjölund, Sofia Hedman (ledande skolkurator, resp. ansvarig skolpsykolog, övph)
- Susann Granlund (överskötare för skol- och studerandehälsovården, övph)
- Maria Drifell (avdelningsskötare för skolhälsovården, övph)
- Gun Grangård (avdelningsskötare för studerandehälsovården, övph)
- Sofia Svartsjö (verksamhetsområdesdirektören för sote-centralen, övph)
- Miia Prepula
- Tuija Kivioja, Kim Yli-Pelkola (personalrepresentanter, juko, tehy,)
- Jenny Nurmi-Aro, Hanna Paulasaari (Representant för vårdnadshavare, sve resp. fi)
- Elvira Nyrönen, Jesse Pihlaja (Ungfullmäktiges representanter, sve resp. fi)

I enlighet med lagen är samarbetsgruppens uppgifter att

- bereda en regional elevhälsoplan för välfärdsområdesfullmäktige,
- följa genomförandet av den regionala elevhälsoplanen, samt följa genomförandet av samarbetet mellan elevhälsotjänsterna, utbildningsanordnarna, social- och hälsovårdstjänsterna och andra behövliga tjänster
- behandla frågor som gäller samarbetet inom elevhälsan mellan välfärdsområdet och utbildningsanordnare som är verksamma inom dess område
- sköta andra uppgifter som separat tilldelats den
- I den regionala samarbetsgruppen för elevhälsa inom ett tvåspråkigt välfärdsområde ska båda nationalspråken vara representerade.

Övriga lagstadgade samarbetsgrupper

Styrgrupp för elevhälsan

En sektorsövergripande styrgrupp för elevhälsan ansvarar för den allmänna planeringen, utvecklingen, styrningen och utvärderingen av utbildningsanordnarens elevhälsa. Styrgruppen kan vara gemensam för två eller flera utbildningsanordnare, eller så kan dess uppgifter skötas av någon annan grupp som lämpar sig för uppdraget.

Läroanstaltens elevhälsogrupp

Skolans elev- och studerandevårdsgroup ansvarar för planeringen, utvecklingen, genomförandet och utvärderingen av skolans elev- och studerandevård. Gruppen leds av en person som utses av utbildningsanordnaren. Utbildningsanordnaren ska tillsammans med de sektorer som producerar elev- och studerandevårdstjänster bestämma om gruppens sammansättning, uppgifter och förfaringssätt. Elev- och studerandevårdsgroupen kan vid

behov höra experter. Gruppens viktigaste uppgift är att främja välbefinnande, trygghet och säkerhet i skolan och att genomföra och utveckla övrig gemensam elevvård.

Yrkesövergripande individuell elev- och studerandevård - Expertgrupp

En expertgrupp ska sammankallas för att utreda behovet av stöd och ordna elev- och studerandevårdstjänster för en enskild elev / studerande eller en viss grupp av elever / studeranden. Expertgruppen sammansättning utgår från den enskilda eleven/studerandes behov och kan sammankallas av såväl undervisnings- som elev- och studerandevårdspersonal. Gruppens yrkesövergripande sammansättning bestäms från fall till fall och utgående från ärendet som behandlas. Expertgruppen ska utse en ansvarsperson inom gruppen. Elev- och studerandevårdspersonalen har en viktig roll i det yrkesövergripande individuella elev- och studerandevårdsarbetet och deltar i expertgruppernas möten alltid när behov uppstår. För att utse experter till medlemmar i gruppen och för att andra samarbetspartner eller närstående till eleven / den studerande ska få delta i arbetet i gruppen förutsätts elevens / den studerandes eller vårdnadshavarens skriftliga samtycke. Ansvar för elev- och studerandevårdsjournalen där expertgruppen för mötesanteckningar ligger på utbildningsanordnaren medan elev- och studerandevårdspersonalen dokumenterar sitt deltagande i expertgruppens möten i klient- eller patientjournal.

Det viktigaste samarbetet är det konkreta arbete som görs mellan de olika aktörerna i skolorna och i de lokala elev- och studerandevårdsteamerna bestående av hälsovårdare, kuratorer, skolpsykolog och läkare. Vårdsområdet har representation i de kommunala / regionala styrgrupperna för elevhälsa och de lokala elevvårdsgrupperna. Strategiska frågor behandlas, förutom i samarbetsgruppen för elevhälsa, också i det regionala samarbetsforumet för Österbottens bildningsdirektörer, representanter för övriga utbildningsanordnare och vårdsområdets service för barn och unga.

Rusmedelsförebyggande arbete

Plan för förebyggande av rusmedel

Läroinrättningarna ska ha en rusmedelsförebyggande plan för att stöda barns och ungas hälsosamma levnadsvanor, skapa en rusmedelsfri miljö under skoldagen, fastställa skolans regler gällande rusmedel och för att personalen ska ha verktyg till att hantera möjliga situationer där rusmedel förekommer.

Planens syfte är att klargöra vem som ansvarar för vilka delar, ifall rusmedelsanvändning påträffas på inom skolans verksamhet, och hur man ska hantera dessa situationer. Handlingsplanen omfattar alla på skolan.

De flesta kommuner och läroinrättningar har aktuella rusmedelsförebyggande planer. Under 2023 utarbetas en gemensam del för elev- och studerandehälsovården inom välfärdsområdet

SORA-lagstiftningen inom yrkesutbildningen

Sora-bestämmelserna och föreskrifterna tar upp lösningar med anknytning till personer som finns vara olämpliga för studier. Lagstiftningen anknyter bl.a. till hinder för antagning som studerande, indragning och återinförande av studierätten samt narkotikatester.

Det centrala målet för sora-lagstiftningen är att förbättra säkerheten i utbildningen och därefter i arbetslivet samt öka möjligheterna för utbildningsanordnare, examensanordnare och högskolorna att ingripa mot en studerande som anses olämplig för området.

Ett annat mål är att säkerställa studerandenas rättssäkerhet vid problemsituationer som hänför sig till studier och skapa klarhet i regleringen.

Enligt sora-lagstiftningen har hälso- och sjukvården till uppgift att bedöma en studerandes hälsa och funktionsförmåga i samband med antagningen som studerande och i situationer där den studerande ska visa ett intyg över narkotikatest eller indragning eller återinförande av hans eller hennes studierätt övervägs. Med undantag för narkotikatestet gäller övriga bestämmelser endast examina inom utbildningsområden som fastställts i statsrådets förordningar, sk sora-examina. Utbildningsområdena har avgränsats så att krav som gäller säkerheten för minderåriga, patient- och klientsäkerheten eller trafiksäkerheten anknyter till studierna eller utövandet av yrket. Bestämmelserna och föreskrifterna med anknytning till narkotikatester gäller studerandena inom alla områden både vid högskolor och på andra stadiet med undantag för gymnasieutbildning.

Den primära uppgiften för hälso- och sjukvården är att stödja den studerandes hälsa och studieförmåga. Studerandehälsovården har förutsättningar för att ansvara för en helhetsbedömning av behovet av vård och stöd samt vård genom att utnyttja läroanstaltens multiprofessionella samarbetsnätverk.

[Verkställandet av SORA-lagstiftningen inom hälsovården : lösningar i olämplighetsfrågor om studierätt - Valto \(valtioneuvosto.fi\)](#)

Elevhälsans kommunikationskanaler

Elevhälsans tjänster skall vara lätt tillgängliga för eleverna och vårdnadshavarna. Eleverna och deras vårdnadshavare ska informeras om den elev- och studerandevård som finns att tillgå och anvisas att söka de elev- och studerandevårdstjänster som de behöver.

- E-post och telefon används för kommunikation inom välfärdsområdet och mellan elev- och studerandevårdspersonal. Ifall individärenden hanteras används säker (krypterad) e-post.
- Wilma / Studenta är en viktig kommunikations- och informationskanal mellan skola och elev- /studerandevård och mellan föräldrar och elev- /studerandevård. I första hand används kanalen för information om elevhälsans tjänster och för informationsbrev som riktar sig till en bred målgrupp (lärare, elever eller föräldrar). Via kanalen får elev- och studerandevårdspersonalen tillgång till skolans allmänna information om aktuella saker i skolvardagen. Meddelandefunktionen används även för den regelbundna kommunikationen mellan lärare och elev- och studerandevårdspersonal kring praktiska saker. Elev- och studerandevårdspersonalens tillgång till information om elevernas lektionsscheman och kontaktuppgifter är ett viktigt arbetsredskap i det dagliga arbetet. Det är också viktigt att elev- och studerandevårdspersonalen har tillgång till frånvarouppgifter om elever och studerande.
- Österbottens välfärdsområdes websidor används för allmän information om elevhälsans arbete och där finns kontaktuppgifter till elevhälsans personal i de olika kommunerna. Information hittas också på kommunernas och läroinrättningarnas egna websidor, interna tv och anslagstavlor.

Elever och studerande med hälsoproblem och sjukdomssymptom

Läkemedel i skolan

Läkemedel i förskolan och lågstadiet

I förskolorna och lågstadierna är eleverna ofta färre och en hälsovårdare är inte alla dagar på plats. Det är då möjligt att enheterna själva har värkmedicin och antihistamin för administrering vid behov till hands. Lista på vilka mediciner som kan ges handhas av skolhälsovårdaren som i sin tur har en, av ansvarig läkare godkänd och uppdaterad lista. Läkemedel bör aldrig ges utan föräldrars samtycke. Samtycke fås genom att kontakta föräldrar ifall barnet har huvudvärk eller annan tillfällig smärta. Vid oklar och långdragen smärta bör vårdnadshavare alltid kontaktas. Får skolan inte kontakt med föräldrar ges inte medicin. Är smärtan stor bör vårdnadshavare hämta barnet och vård uppsökas. Är hälsovårdare på plats hänvisas eleven alltid i första hand till skolhälsovården.

Elever som har akutmediciner på grund av tex allergier, astma eller epilepsi, ska alltid ha en individuell läkemedelsplan. Vid akut sjukdom bör någon i personalen som fått skolning ge elevens akutmedicin genast och skolan kan därför inte vara beroende av att hälsovårdare är på plats.

Ifall skolans personal under skolåret blir informerade om en elevs sjukdom, gör lärare eller rektor och skolhälsovårdaren, tillsammans med föräldrar upp en läkemedelsplan. Efter detta ordnar hälsovårdaren adekvat skolning till all personal som sköter om eleven i fråga. Hälsovårdaren visar hur det akuta läkemedlet ges samt fyller i en lista på personer som

deltagit i skolningen och därmed får ge akutmedicinen. Listan över godkända personer som får ge akutmedicinen och den individuella planen ska finnas på en plats som alla inblandade känner till.

Alla läkemedel i skolan ska vara inlåsta och av erfarenhet har det därför visat sig att när elevens egen medicin uppbevaras i elevens ryggsäck följer den alltid med eleven. Vid en eventuell akut situation behöver man därför inte gå någonstans för att hämta läkemedlet och det minimerar risken för förvirring, tex var hittar man nyckeln till medicinskåpet eller ifall det finns flera elever med liknande medicin att det förvecklas med någon annans akutmedicin. Skolningen av användandet av akutmedicinen bör upprepas enligt behov samt alltid när någon ny vikarie är på plats. Klasslärare, -föreståndare, rektor eller annan utsedd person måste förse vikarier med information om elevers sjukdomar och eventuell akutmedicinering. Skolning för vikarier ordnas av hälsovårdaren och hen behöver därför informeras om ny personal.

Elever med insulinbehandlad diabetes har egen läkemedelsplan och en utsedd ansvarsperson i skolan, samt vid behov uppföljningsbesök av rehabiliteringshandledaren från sjukhuset. Hälsovårdaren bör även bjudas med på dessa möten i skolan, men har inget ansvar för behandling eller vård av eleven. Hälsovårdaren kan bistå med extra material eller stöd vid behov.

Eftis-personal behöver även informeras om akutmediciner och ska alltid bjudas med när personal får skolning om elever i åk 1–3.

Läkemedel i högstadiet

Eleverna bör själva ha med egen värkmedicin ifall det är frågan om ofta uppkomna besvär. Ifall eleven inte har med egna mediciner, så får hen under skoldagen vid behov ta kontakt med skolhälsovården och vid upprepade behov av medicin utreds orsaken alltid.

Alla elever som har någon sjukdom och som tillsammans med vårdnadshavare har gett sitt samtycke till att information får vidareförmedlas till skolan, har även sina egna eventuella akutmediciner med sig i skolväskan (tex epi-pen, astmamediciner eller epilepsimedien). Lärarna informeras inför varje skolstart om dessa elevers akutmediciner. Noggrann instruktion och skolning bör ges åt all personal som har hand om eleven som har akutmedicin. Detta skolningstillfälle sköts av skolhälsovården och bör på förhand koordineras av skolans rektor eller annan utsedd person som känner till vem som är den berörda elevens lärare och eventuella assistenter.

Om vikarier behövs eller om det sker ett klassföreståndarbyte i en klass där det finns elever som har akutmediciner, behöver klassföreståndaren/rektorn tillsammans ansvara för att vidareförmedla information om dessa elever med akutmediciner på förhand åt vikarien. Hälsovården kan kontaktas i dessa fall så att tillräcklig informationen/skolning ges.

Läkemedel i andra stadiet

Samma anvisningar gäller som för högstadiets elever fram tills att den studerande har fyllt 18 år. Då är inte längre vårdnadshavare delaktiga i vården av den studerande om inte den studerande själv har önskat det och meddelat skolan om detta. Studerande som har sjukdomar som kräver akutmediciner vid behov, anmäler detta till studieanstalten på samma sätt som i högstadiet och personalen informeras innan den studerande inleder sina studier. Studerande tar själv hand om sina vid behov och akut mediciner. Studieanstalten bestämmer själva om vid behov mediciner kan finnas för studerande eller om de alltid hänvisas till studerandehälsovården.

Skol- och studerandehälsövården kan förse skolorna med förslag till vilka mediciner och vårdmaterial som kan finnas i skolans eget förråd.

Specialdieter

Ur utbildningsanordnarnas elev- och studerandevårdsplaner framgår rutinerna för elevernas / de studerandes specialdieter. Vårdsområdet utfärdar läkarintyg endast vid sådan allergi att barnet riskerar få anafylaktisk chock och där akutmedicin har ordinerats, eller vid annan **kraftig** allergisk reaktion, samt vid celiaki. Vid lindriga allergiska besvär eller specialdiet av religiösa /kulturella orsaker skrivs inget läkarintyg av offentliga sjukvården. Laktosintolerans anses här som en lindrig åkomma.

Behovet av elevhälsotjänster i Österbotten och fördelning av elevhälsotjänsternas resurser

(obs! Inte uppdaterade siffror fr Korsnäs, Vörå, K:stad!)

I Österbotten finns ca 120 grundskolor och drygt 30 läroinrättningar på andra stadiet. Skolorna storlek varierar från färre än 10 till fler än 700 elever. Också på andra stadiet är variationen stor med studerandeantal som omfattas av studerandevården från färre än 50 till ca 2500. Detta innebär en stor skillnad mellan enheterna hur elev- och studerandevården arbetar, hur ofta elev- och studerandevårdspersonalen är på plats i skolan och hur många enheter den enskilda personalen ansvarar för.

Vissa skolor är språkligt så gott som helt homogena, medan upp till 50% av eleverna i andra skolor har annat modersmål än finska eller svenska. Andelen elever med förlängd läroplikt är ganska jämnt fördelad, förutom i vissa specialskolor/klasser. Ett bra, jämförande mått på sociala utmaningar i de olika skolorna saknas ännu. Eleverna i förskolan omfattas ännu inte fullt ut av elev- och studerandevårdstjänsterna, inom vårdsområdet ansvarar skolhälsovårdarna i dagsläget för förskolorna endast i Vörå och Korsholm.

Elev- och studerandeantal

Elev- och studerandevårdspersonalen har till största delen överförs till välfärdsområdet under 2022, 1.1.2023 överfördes personalen i Kronoby.

Inom Österbottens välfärdsområde finns en klar målsättning att elev- och studerandevården ordnas i anslutning till läroinrättningarna i enlighet med lagen om elev- och studerandevård och att elev- och studerandevårdspersonalen har möjlighet att vara närvarande i skolvardagen. Välfärdsområdet har även en klar målsättning att följa lagen om personaldimensionering för skolkuratorer och -psykologer inom elevhälsan, samt SHM:s rekommendationer om personaldimensionering för hälsovårdare och läkare.

Inom Österbottens välfärdsområde ses lagarna och rekommendationerna om personaldimensionering så, att hälsovårdare och kuratorer behöver vara tillgängliga i de olika skolorna utifrån elev- och studerandeunderlaget, medan dimensioneringen av psykologer och läkare ses som en helhetsresurs som mera styrs utifrån behoven i de olika läroinrättningarna. I förskolan har personalen möjlighet att vid behov konsultera kurator och kuratorn besöker förskolorna utifrån behovet. Rådgivningshälsovårdarna ansvarar för förskolebarnens hälsovård i flera av områdets kommuner.

Kommun	elever/ Skol- hälsovårdare	elever/ skolläkar e	elever / kurator	elever / bu skolpsykolo g	studerande / hälsovårdare	studerande / kurator
Jakobstad	377		370	1881	691	
Kaskö	280					

Korsholm	390		614	1006	638	1275
Korsnäs	326		471			
Kristinestad	357		427	898	452	
Kronoby	748		898?	748	0	
Laihia	449		673	673	825	
Larsmo	513		539	1077		
Malax	334		471	1413	400	
Nykarleby	637		735	1268	694	
Närpes	491		521	759	469	
Pedersöre	523		535	814	415	
Vasa	442		563	717	583	875
Vörå	411		423	845	167	
	STM: 1/600 grön <400		lag 1/670 grön <450	lag 1/780 grön <550	STM 1/570 grön <400	lag 1/670

Tabell 2. Elev- och studerandevårdens budgeterade personaldimensionering (inkl. förskolan) hösten 2022 (vissa uppgifter saknas)

Kommer en till tabell med det verkliga också

Mål och tyngdpunktsområden för elev- och studerandevården under planperioden 2023 - 2025

Målsättningarna och tyngdpunktsområdena för elev- och studerandevården utgår ifrån elevernas och de studerandes behov och är baserat på välfärdsområdets strategi och servicestrategi. Vid bedömning av behoven inom elev- och studerandevården spelar "Hälsa i skolan"-undersökningen som görs vartannat år en stor roll. Välfärdsområdet följer också upp regionala och nationella indikatorer och beaktar också nationella fokusområden och indexen för främjande av hälsa och välfärd som kommer att påverka statsandelarna för både kommuner och välfärdsområden.

Välfärdsområdets tyngdpunktsområden utgår i allmänhet från de helheter där landskapet i nationell jämförelse har ett utvecklingsbehov. Situationen ser dock ofta olika ut beroende på kommun och läroinrättning och därmed kan tyngdpunktsområdena variera lokalt.

Enligt servicestrategin och planen för barn- och ungas välfärd ligger största fokus under 2023 - 25 på att förbättra barn och ungas psykiska hälsa och välmående. Övriga tyngdpunktsområden som innefattar elev- och studerandevården är tjänsternas kvalitet, förbättrad tillgång till digitala tjänster, utvecklande av familjecentermodellen, avgiftsfria preventivmedel för unga, främjande av sunda levnadsvanor och förbättrad vaccinationstäckning för det nationella vaccinationsprogrammet. Två stora nationella projekt; framtidens social- och hälsocentral och Prima Botnia ger stöd i utvecklingsarbetet

Målsättningar för elev- och studerandevården 2023

Välfärdsområdets ansvar för elevvårdstjänsterna är nytt och det är många grundprinciper som behöver utarbetas och förenhetligas. Till den del det är ändamålsenligt uppgörs gemensamma delar till elev- och studerandevårdsavsnitten i utbildningsanordnarnas läroplaner.

I nuläget finns det stor variation som utgår från den tidigare kommunvisa personaldimensioneringen och det krävs bl.a. gemensamma principer för det maximala antalet skolor där den enskilda personalen jobbar, vilka de sociala indikatorer är som kräver en ökad personaldimensionering och hur resursfördelningen ska ske ifall man inte lyckas rekrytera tillräckligt med personal.

Generellt konstaterar både utbildningsanordnarna och elev- och studerandevårdspersonalen att behovet av elev- och studerandevårdstjänster är större i högstadierna jämfört med i lågstadierna, att utmaningarna också är större i yrkesskolorna jämfört med gymnasierna och att en större andel elever och studerande med annat modersmål än finska eller svenska kräver en ökad arbetsinsats av elev- och studerandevårdspersonalen. Detta stöds också av indikatorerna över eleverna och studerandens välmående och levnadsvanor i hälsa i skolanundersökningarna.

Åtgärder 2023 inom elev- och studerandevården

- Rekrytering av elev- och studerandevårdspersonal för att uppfylla rekommenderad och lagstadgad dimensionering
- Gemensam mall för en verksamhetsmodell och handlingsplan vid skolfrånvaro utarbetas utgående från kommunernas befintliga modeller
- Modell för information om psykisk ohälsa åt ungdomar i högstadiet utarbetas i samarbete med tredje sektorn (t.ex. YAM; Youth Awareness of Mental Health och Nuorten Kompassi)
- Fortsatt ibruktagning av TLP- och IPC metoderna i skol- och studerandehälsovården inom ramen för framtidens social- och hälsocentralprojektet
- Rutiner för att samla in, sammanställa och följa upp de omfattande läkargranskningarna i skolorna utarbetas

Allmänna åtgärder 2023 där elev- och studerandevården ingår

- Via projekten framtidens social- och hälsocentral och Prima Botnia
 - Ungdomschatten Zoturi piloteras (<http://www.normaali.fi/>) piloteras
 - Arbetet med en digital servicekatalog påbörjas som en del i utvecklandet av det digitala familjecentret
- Servicekedja för ungas droganvändning utarbetas
- Servicekedja för barn och unga med utmanande beteende
- utvecklande av familjecentermodellen

Oroande skolfrånvaro

Välfärdsområdet utarbetar under 2023 tillsammans med läroanstalterna en gemensam handlingsmodell för oroande skolfrånvaro som innefattar välfärdsområdets ansvarsområden. Grunder till handlingsmodellen finns i de planer som utarbetats i kommunerna och huvudansvaret för uppföljning av frånvaron ligger på lärarna.

Genomförande och uppföljning av den regionala elevhälsoplanen

Målsättningarna i den regionala välfärdsplanen är en del av välfärdsområdets verksamhetsplan och alla som jobbar inom elev- och studerandevården är för sin del ansvariga för genomförandet. Ansvaret för uppföljning av den regionala elevhälsoplanen ligger på samarbetsgruppen för elevhälsa. Uppföljning sker i samband med gruppens möten som sker minst 2 ggr per termin.

Indikatorer i uppföljningen

- de av välfärdsområdets indikatorer som är relevanta för skol- och studerandevården
- mått på personaldimensionering
- för verksamheten relevanta indikatorer i det nationella minidatainnehållet för social- och hälsovården
- resultaten i hälsa i skolan-undersökningen
- elev- och studeranderespons
- personalens välmående

Se bilaga (indikatorer)

De studerandes språkliga rättigheter i elevhälsotjänsterna

Elever och studerande har rätt att få elev- och studerandevårdstjänster på sitt modersmål till den del det är svenska eller finska. När modersmålet är ett annat och ett gemensamt språk saknas används professionell tolk. Situationer där anhöriga fungerar som tolk undviks alltid då det är möjligt.

Bilagor

Bilaga 1 Skolor och läroinrättningar samt elev / studerandeantal

Bilaga 2a-...: Utbildningsanordnarnas elev- och studerandevårdsplaner (bifogas 2023)

Bilaga 3: Elever och studerandes akutmediciner

Bilaga 4: Allergiintyg

Bilaga 5: Första hjälpskåp eller -låda i skolan